

Linjaus mikromuovista

Sisällysluettelo

1. Mitä mikromuovi on?	3
Ekologiset vaikutukset.....	3
Lähtökohdat	4
2. Mikromuovilinjauksen soveltamisala	5
3. Toimenpiteet	5
4. Organisaatiot ja logot Lidlin kosmetiikkatuotteissa	6
5. Lähteet	7

1. Mitä mikromuovi on?

Tällä hetkellä mikromuoville ei vielä ole olemassa yhtenäistä määritelmää. Pääsääntöisesti sillä tarkoitetaan pieniä, alle viiden millimetrin kokoisia muovinkappaleita.

Mikromuovit voidaan jakaa primääreihin ja sekundääreihin mikromuoveihin. Primääreillä mikromuoveilla tarkoitetaan teollisesti valmistettuja muovipartikkeleja, jotka lisätään tuotteisiin tarkoituksellisesti. Näihin lukeutuvat esimerkiksi mikromuovit, joita käytetään kosmetiikkatuotteissa kuorimaan ihoa. Näihin alle viiden millimetrin kokoisiin kiinteisiin muovipartikkeleihin viitataan usein myös englanninkielisellä termillä ”microbeads”, suomeksi ”mikromuovirakeet”.

Sekundäärit mikromuovit syntyvät sen sijaan muovin hajotessa luontoon. Tällaisia tilanteita aiheuttavat esimerkiksi autonrenkaiden kuluminen tai muovijäte kuten pakkaukset, muovipussit ja juomapullot (kutsutaan myös nimellä makromuovi) niiden päästessä luontoon ja hajotessa siellä vähitellen pienempiin osiin.

Julkisessa keskustelussa mikromuovista nostetaan usein keskiöön ihonhoitotuotteet ja kosmetiikka. Ympäristö-, turvallisuus- ja energiatekniikkaa tutkiva Fraunhofer-instituutti UMSICHT julkaisi vuonna 2018 laajan tutkimuksen mikro- ja makromuovipäästöjen merkittävimmistä aiheuttajista¹. Tutkimuksen mukaan suurin osa luontoon päätyvästä mikromuovista irtoaa autonrenkaista niiden kuluessa. Sitä vastoin alle prosentti mikromuovipäästöistä on peräisin kosmetiikkatuotteista.

Lidl kantaa vastuuta niistä mikromuovipäästöistä, joihin se voi suoraan vaikuttaa.

Ekologiset vaikutukset

Muovi on kiistanalainen raaka-aine ja sen aiheuttamat ympäristöongelmat muodostuvat aina vain suuremmiksi, sillä muovi harvoin on biohajoavaa ja tämän seurauksena se jää luontoon useiksi vuosiksi. Muovi valmistetaan useimmiten koko ajan niukemmaksi käyvästä raaka-aineesta maaöljystä. Öljyntuotannosta johtuva maaperän ja vesistöjen saastuminen, ilman pilaantuminen, elinympäristöjen pirstaloituminen ja jopa metsäkatko aiheuttavat huomattavia ekologisia ongelmia. Tämän lisäksi tulee ottaa huomioon sosiaaliset vaikutukset, kuten maaperän ja vesistöjen saastumisen aiheuttamat maastapaot tai sairaudet.

Mikromuovin valmistuksesta aiheutuvien riskien lisäksi ongelmallista on myös sen leviäminen ympäristöön. Esimerkiksi suihkusaippuoiden sisältämät primäärit mikromuovit päätyvät jätevesien mukana vedenpuhdistamoihin. Vielä ei ole tutkittu riittävästi, suodattavatko vedenpuhdistamot mikromuovipartikkeleja jätevedestä tarpeeksi. Suodattamaton mikromuovi voi siten veden mukana päätyä mereen ja pohjaveteen. Määrällisesti kuitenkin merkittävin mikromuovin lähde meressä ovat sinne hajoavat isommat muovinpalat, jotka kuuluvat sekundääreihin mikromuoveihin.

Meressä muovin mikropartikkelit ja isommat muovinpalat voivat vahingoittaa merieläinten ruuansulatuskanavia eliön koosta riippuen heikentäen niiden ruuansulatusta ja estäen ravinnon saantia. Lisäksi mikromuovi voi toimia välittäjänä haitallisille aineille ja vieraslajeille sekä taudinaiheuttajille. Näiden ohella mereen ja merieliöiden ruuansulatusjärjestelmiin pääsee myös kemikaaleja kuten pehmitintä, joka on muovin valmistuksessa käytettävä lisäaine. Tämän epäillään olevan terveydelle vahingollista, mutta tarkkoja vaikutuksia tutkitaan edelleen.

Vedenpuhdistamojen puhdistamolietettä levitetään usein pelloille ravinteikkaan lannoitteen tapaan, minkä mukana mikromuovi voi myös päätyä ympäristöön. Partikkelit kulkeutuvat joko eläimiin tai huuhtoutuvat vesistöihin. Jopa ilmasta on löydetty poisheitetyn muovin jäämiä.

Mikromuovia löytyy siis vedestä, maasta ja ilmasta ja sitä päätyy ravintoketjun kautta myös meidän ravintoomme. Sitä on löydetty jo monista elintarvikkeista (esim. simpukka, kala, hunaja, olut) ja juomavedestä. Itävallan ympäristönsuojeluviranomaisen ja Wienin lääketieteellisen yliopiston toteuttamassa yhteisessä pilottitutkimuksessa löydettiin mikromuoveja kaikkien eri puolilta maailmaa osallistuneiden koehenkilöiden ulosteesta.² Muovin ja muovipartikkelien tarkkaa toksikologista vaikutusta ihmiseen ei kuitenkaan vielä tunneta ja sitä tutkitaan edelleen.

Lähtökohdat

Lidl ja Kaufland yhdessä osana Schwarz-ryhmää muodostavat yhden kansainvälisesti suurimmista vähittäiskaupan toimijoista. Schwarz-ryhmä on tietoinen vastuustaan ympäristöä kohtaan ja ottaa sen tosissaan. Schwarz-ryhmän kansainvälisessä muovistrategiassa muovin käyttöön vaikutetaan kokonaisvaltaisella REset Plastic -ohjelmalla muovin vähentämisen, pakkaussuunnittelun, muovin kierrätyksen, muovin luonnosta poistamisen sekä muovin tutkimuksen ja kehityksen kautta.

Mikromuovi on osa yhteiskunnallista keskustelua muovista. Olemme työskennelleet aiheen parissa intensiivisesti jo vuodesta 2015 lähtien ja puollamme ajatusta, että mikromuovipäästöjen vähentäminen jokaisesta lähteestä on tärkeää. Tähän päivään mennessä mikromuovien käytöstä kosmetiikkatuotteissa ei kuitenkaan ole luotu lakisäätöistä kieltoa Euroopan tasolla. Kannatamme yhtenäistä eurooppalaista oikeuskehystä, jossa myös annetaan selkeä määritelmä mikromuoville.

Yhdessä kosmetiikka- ja ihonhoitotuotevalmistajien kanssa Lidl on sopinut seuraavista tavoitesopimuksista:

Luopuminen mikromuovista oman tavaramerkin kosmetiikkatuotteiden koostumuksissa vuoden 2021 loppuun mennessä, mikäli luopuminen synteettisestä polymeeristä ei aiheuta huomattavia rajoitteita tuotteen suorituskykyyn ja/tai turvallisuuteen.

Tällä tarkoitetaan **muovipartikkeleita, joilla on hiova vaikutus** ("microbeads") ja jotka ovat alle viiden millimetrin kokoisia. Tällä hetkellä otamme huomioon muovit polyamidi (PA), polyeteeni (PE), polyeteenitereftalaatti (PET), polyesteri (PES), polyimidi (PI), polypropeeni (PP) ja polyuretaani (PUR).

Lisäksi pyrimme ottamaan mikromuovin määritelmään mukaan muut ei-biologisesti hajoavat synteettiset polymeerit*, jotka ovat kiinteitä, dispergoituvia, geelimäisiä, liukenevia tai nestemäisiä. Tähän lukeutuvat mm. polyakrylaatit (esim. acrylate copolymere, acrylate crosspolymere, polyacrylate, carbomer, polymethylmethacrylat, polyacrylamide), polyquaternium, polystyreeni, silikonit (esim. methicone, dimethiconol, muut siloksaanit ja silaanit), PEG > 35, PPG > 50, polyviinyliit (esim. polyvinylpyrrolidone (PVP)), polylactacid (PLA), eteeni-vinyyliaasetatikopolymeerit.

*Synteettiset polymeerit liittyvät kemiallisen reaktion avulla monomeerisista peruselementeistä polymeeriin makromolekyyleihin. Näistä tulee erottaa puolisynteettiset polymeerit, jotka perustuvat luonnollisiin polymeereihin kuten selluloosaan ja joita muokataan kemiallisesti.

2. Mikromuovilinjauksen soveltamisala

Mikromuovilinjaus koskee kaikkia Lidlin omien tavaramerkkien kosmetiikka- ja ihonhoitotuotteita.

3. Toimenpiteet

Lidlin kosmetiikkatuotteissa polyeteeniin (PE), polypropeeniin (PP), polyeteenitereftalaattiin (PET), polyviinikloridiin (PVC), polyamidiin (PA), polystyreeniin (PS) ja polyuretaaniin (PUR) pohjautuville kiinteille mikromuoveille on suurimmalle osalle löydetty jo korvaaja.

Esimerkiksi polyeteeniin (PE) ja polypropeeniin (PP) pohjautuva kiinteä mikromuovi korvattiin vartalonkuorintatuotteissa hohkakivipartikkeleilla (perliitti) ja kasvojenkuorintatuotteissa bambupartikkeleilla (bambusa arundinacea stem powder).

Haluamme kuitenkin olla askeleen edellä. Teemme tiiviistä yhteistyötä valmistajiemme kanssa sen eteen, että löytäisimme korvaavan aineen niin kutsuille muille synteettisille polymeereille. Näihin lukeutuvat esim. meikkivoiteissa käytettävät koostumusta parantavat aineet polymetyyliakrylaatti (PMMA)

ja polytetrafluorieteeni (PTFE) sekä styreeni-/akrylaattikopolymeeri, jota käytetään lukuisissa tuotteissa samennusaineena. Vaihtoehtoisia aineita analysoitaessa ja arvioitaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon useat monimutkaiset tekijät kuten turvallisuus, ympäristö, tehokkuus ja teknologinen soveltuvuus.

Lidl tarjoaa kampanjoiden puitteissa valikoiman oman tavaramerkkinsä tuotteita, jotka on merkitty NATRUE-logolla. Kyseessä on sertifikaatti luonnon- ja luomukosmetiikalle, joka ei salli mineraaliöljyihin pohjautuvia ainesosia eikä tätä kautta myöskään mikromuoveja. Tulevaisuudessa tämän tyyppisten tuotteiden tarjontaa tullaan laajentamaan vielä suuremmaksi.

Lidl velvoittaa valmistajat sopimuksissaan noudattamaan mikromuovia koskevia vaatimuksia.

Mikromuoviin liittyvistä edistysaskeleista ja uutisista Lidl tiedottaa asiakkaitaan kestävyttä koskevissa julkaisuissa kuten vastuullisuusraportissa sekä yrityksen verkkosivuilla.

4. Organisaatiot ja logot Lidlin kosmetiikkatuotteissa

NATRUE-logo

NATRUE-logo luonnon- ja luomukosmetiikalle sai alkunsa vuonna 2008. NATRUE-merkin kriteerien mukaisesti sertifioidut tuotteet täyttävät korkeat luonnon- ja luomukosmetiikalle annetut standardit. NATRUE-sertifioidut tuotteet sisältävät veden lisäksi vain luonnollisia, luonnollisesti johdettuja ja luonnollisen kaltaisia ainesosia.

5. Lähteet

¹ Fraunhofer-Institut für Umwelt-, Sicherheits- und Energietechnik (UMSICHT): Kunststoffe in der Umwelt: Mikro- und Makroplastik.

Luettavissa: <https://www.umsicht.fraunhofer.de/content/dam/umsicht/de/dokumente/publikationen/2018/kunststoffe-id-umwelt-konsortialstudie-mikroplastik.pdf>

² Assessment of microplastic concentrations in human stool – Preliminary results of a prospective study – Philipp Schwabl, Bettina Liebmann, Sebastian Köppel, Philipp Königshofer, Theresa Bucsecs, Michael Trauner, Thomas Reiberger. Aihe esitelty UEG-viikon yhteydessä Wienissä lokakuun 24. päivänä 2018.